

Суспільні трансформації в умовах війни росії проти України: виклики часу і завдання краєзнавців

Хмельницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України
Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут
Центр дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при
Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка
Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека

СУСПІЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ росії ПРОТИ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ЧАСУ І ЗАВДАННЯ КРАЄЗНАВЦІВ

**(до 80-річчя доктора історичних наук, професора
Віктора Степановича Прокопчука)**

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

(м. Хмельницький, 26 липня 2024 р.)

Хмельницький
2024

2023 р. Народилася правнуча Катруся.

2024 р. Дипломант читацького рейтингу «Найбільш резонансна краєзнавча книга» у номінації «Довідкове видання» за біобібліографічний довідник «На службі української науки і краєзнавства» (у співавторстві з Л. В. Баженовим та Ю. В. Телячим).

Лауреат премії імені професора Лева Баженова.

Видав навчально-методичний посібник «Пам'яткоохоронна робота в закладах загальної середньої освіти» [співавтор Гриценко А. П.] (Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, 2023. 152 с.: фото; Суми: Цьома С. П., 2024. 2-ге вид., допов. 136 с.), монографію «Бібліотечна справа на Хмельниччині (1920 – 2023)» [співавтор Айвазян О. Б.] (Дунаївці; Хмельницький: Стрихар А. М., 2024. 416 с: фото).

Отже – Прокопчук Віктор Степанович – український історик-краєзнавець, доктор історичних наук, професор, організатор краєзнавчого руху на Хмельниччині, патріот-інтелігент, педагог-управлінець, бібліотекознавець. Впродовж життя він всебічно реалізує ідею патріотизму як складову незалежності України.

*Сергій Гальчак,
м. Вінниця*

ПОДВИЖНИК, ВЕЛИЧ УКРАЇНСЬКОГО КРАЄЗНАВСТВА

Статтю присвячено 80-річчю від дня народження відомого подільського науковця, краєзнавця, педагога, громадського діяча Віктора Степановича Прокопчука, фрагментарно висвітлюються його титанічна багаторічна праця, персональний внесок у вивчення, розвиток вітчизняного та подільського краєзнавства, розширення краєзнавчого сегменту в суспільстві, зокрема серед студентської та шкільної молоді, співпраця з дослідниками малої батьківщини Вінниччини, а також професійна та громадська діяльність, державна та громадська оцінка його наукових, науково-краєзнавчих здобутків.

Ключові слова: Віктор Прокопчук, Національна спілка краєзнавців України, краєзнавство, наука, педагогіка, Дунаєвеччина, Хмельниччина, Україна, лауреат краєзнавчих премій.

Суспільні трансформації в умовах війни росії проти України: виклики часу і завдання краєзнавців

2024 рік – одна із пам'ятних дат, що назавжди закарбується на сторінках історії-літопису «краси України Поділля» [1]: знаному в краї та далеко за його межами науковцю, краєзнавцю, навчителю, громадському діячу Віктору Степановичу Прокопчуку, як мовить народа мудрість, зозулі накували 80! Його життєвий ювілей – це свято села Блищанівки, де народився, рідної Дунаєвеччини, величного Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, де впродовж багатьох років працював на різних відповідальних посадах, таких же дорогих серцю мальовничої Хмельниччини, Подільського краю, України, оскільки шановний ювіляр – особистість неординарна, творчо обдарована, креативна, ініціативна, діяльна, пройнята почуттям патріотизму та відповідальності.

Він – педагог із багаторічним стажем, людина світлого розуму та неспокоїного серця, осяяна талантом організатора, дослідника, усім еством віддана Україні. Особистість, діяльність якої будується на палкій любові до рідної землі, вікових традицій нашого народу, яку до глибини душі проймає біль, спричинена кривавими зазіханнями численних ворогів на суверенітет та територіальну цілісність рідної держави. Людина, яка не може миритися з неправдою та несправедливістю, яку постійно хвилює і доля простих громадян, і суспільства, що стало на нову сходинку історичного розвитку, і неповторна мальовничість батьківського краю, і солоні переспіви у його дібровах, і невирішені соціальні проблеми, і затаєний біль, спричинений людськими вадами, непорозуміннями... Від цього йому не завжди легко та комфортно в житті, він зазнає багато душевних страждань. Але інакше жити не може...

Загалом, чи не всі прожиті роки присвятив реалізації покликання душі та серця – науці, краєзнавству, педагогіці. Кожну хвилину, недоспані ночі віддавав і віддає улюбленій справі.

Пам'ятаючи, що книги – це кораблі думки, котрі мандрують на хвилях часу і бережно несуть свій дорогоцінний вантаж від покоління до покоління, не випускає з рук пера, активно пропагуючи історичне минуле та сучасне своєї малої батьківщини, рідного Поділля, України, проблеми історіографії, археографії та

постатей Хмельниччини й Дунаєвеччини. У результаті з'явилася серія фундаментальних дослідницьких праць. Серед них такі відомі як «Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність» [2], «Під егідою Українського комітету краєзнавства» [3], «Історичне краєзнавство Правобережної України 30-х років – початку ХХІ ст.: від репресій, занепаду – до відродження, розквіту» [4], «Інституціоналізація краєзнавчого руху Правобережної України 20-х років ХХ – початку ХХІ ст.» [5], «Творці історії Подільського краю» [6] та ін.

Так, у праці «Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність» йдеться про перші кроки у вивченні історії регіону, на широкому фактичному матеріалі повідується про розвиток краєзнавства у другій половині ХІХ – на початку ХХ століть. Логічно і послідовно, з введенням нового масиву документів, автор аналізує краєзнавство Поділля 1920 – 1930 років, показує як його здобутки, так і причини згорання, наводить статистику репресій проти місцевих краєзнавців.

Прослідковуючи надбання краєзнавців Поділля 50-х – 90-х років, В. С. Прокопчук наводить імена численних невтомних дослідників, наголошуючи, що саме історико-краєзнавчий рух, ентузіазм його дослідників був першоосною прийняття заходів державного рівня по збереженню багатой історико-культурної спадщини краю.

У монографії «Під егідою Українського комітету краєзнавства» розкриває панораму краєзнавчого руху на Правобережній Україні, в т. ч. на Східному Поділлі, в 20-і – на початку 30-х років ХХ ст., передумови виникнення Українського комітету краєзнавства, його становлення та вплив на краєзнавчі процеси.

У ще одному згадуваному монографічному дослідженні – «Історичне краєзнавство Правобережної України 30-х років – початку ХХІ ст.: від репресій, занепаду – до відродження, розквіту» В. С. Прокопчук розглядає стан, основні напрями й перспективи розвитку історико-краєзнавчих досліджень на Правобережній Україні від 30-х років ХХ століття до початку ХХІ ст. При цьому прискіпливою увагою не обійдено й Поділля. У праці міститься цінна наукова інформація про формування в умовах ідеологічного тиску системи радянського краєзнавства, причини репресій у цій

Суспільні трансформації в умовах війни росії проти України: виклики часу і завдання краєзнавців

сфері духовного життя та їх наслідки, непростий розвиток історико-регіональних досліджень в період Другої світової війни, відродження в пострадянську добу й розквіт у незалежній Україні, роль західної української діаспори в краєзнавчому вивченні Правобережжя.

У праці автор також висловлює свій погляд на краєзнавство – як науку, «що вивчає окремі факти, події, явища, так і комплексно географію, природу, історію, етнографію, економіку й культуру регіону, області, району, населеного пункту з метою накопичення, поширення знань, збереження історико-культурної спадщини, патріотичного виховання поколінь» [4, с. 30].

Особливо ж інформаційно насичені, багаті на наукові висновки монографії В. С. Прокопчука «Інституціоналізація краєзнавчого руху Правобережної України 20-х років ХХ – початку ХХІ ст.», «Творці історії Подільського краю».

Такої ж оцінки заслуговують й інші його праці, присвячені вивченню історії рідного села, Дунаєвеччини: книги «Дунаївці», «Краєзнавство на Поділлі», «Дунаєвеччина в іменах», «Два села – одна доля», історико-краєзнавчий нарис «Лисець» (у співавторстві з Ю. В. Телячим) [7], монографії «Дунаєвечський районний архів» [8], «Дунаєвеччина: край і люди: історичний нарис» [9].

Що стосується змісту тексту останньої монографічної праці, то, як відмічав автор рецензії професор Лев Баженов, складається він із восьми розділів. Перші три розглядають життя краю від найдавнішого часу до початку ХХ ст., четвертий – шостий – висвітлюють трагічні події 1920 – 30-х років, періоду Другої світової війни та повоєнної відбудови, сьомий – восьмий – характеризують Дунаєвеччину в часи державної незалежності України. В усіх розділах, крім детального і цікавого розгляду історичних процесів, подій і фактів, обов'язково аналізуються аспекти економічного, соціального, політичного, культурного і духовного життя населення краю, його відомих постатей [10].

Варті уваги та високої оцінки також численні наукові статті: «Йосип Ролле – краєзнавець Поділля» [11], «Краєзнавець Поділля священносповідник Іоанн Шипович» [12], «Золота зірка полковника М. П. Бараболька» [13], «Учений, педагог, краєзнавець

(до 60-річчя доктора філологічних наук В. П. Мацька)» [14], «Юрій Васильович Телячий – голова Хмельницької ОО НСКУ» [15], «Академік НАН України П. Т. Тронько і Хмельниччина» [16], «Краєзнавці Дунаєвщини у протистоянні фальсифікаціям історичної правди» [17] та ін.

Гортаючи сторінки публікацій, зримо бачимо, що в них закарбувалася історія регіону, відлуння подій різних епох, славні діяння неординарних постатей краю...

Особливої похвали Віктор Степанович Прокопчук заслуговує й як організатор дев'яти Всеукраїнських науково-краєзнавчих конференцій «Дунаєвщина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій» (1997–2022), Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Дунаєвщина в культурно-освітньому просторі» (2022) та ін.

Відомий він не лише як краєзнавець, стаж якого у згаданій сфері діяльності становить більше 60-и років, але й як талановитий вчитель, освітянин за покликанням, педагог від Бога. Закінчивши у 1967 р. історико-філологічний факультет Кам'янець-Подільського, на той час, педагогічного університету, учителював, був директором школи, завідувачем відділу освіти Дунаєвського району, професором кафедри історії народів Східної Європи та археології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [18].

Фахово володіючи усіма складовими навчально-освітнього процесу, значну увагу приділяє шкільному краєзнавству, адже, на його переконання, вивчення історії рідного краю значно виходить за межі простого виховання молодого покоління та заохочення до наукового пошуку. Шкільна історична дослідницька робота залишається ще й могутнім чинником соціалізації молодого людини, формування її ціннісно-світоглядної орієнтації, сталих життєвих переконань, цінного практичного досвіду з розбудови громадянського суспільства.

Тому не випадково став автором навчального посібника «Шкільне краєзнавство» [19], який дає можливість учням і вчителям оцінити значення краєзнавства в шкільному навчальному процесі, усвідомити його теоретичні аспекти, а також опанувати суто краєзнавчими методами опитування, підготовки, проведення і

Суспільні трансформації в умовах війни росії проти України: виклики часу і завдання краєзнавців

підбиття підсумків краєзнавчої експедиції, оволодіти методикою організації участі школярів у пошуковій роботі [20].

Його праці такі ж цінні й для студентської молоді, зокрема, підручник «Основи краєзнавства». У ньому В. С. Прокопчук – співавтор розділу «Історія становлення і розвитку краєзнавства в Україні» [21].

Віктор Степанович – автор монографії «Освіта Дунаєвеччини: від перших шкіл – до суспільства знань» [22], співавтор документального видання «Від університету педагогічного – до університету національного» [23], навчально-методичного посібника «Пам'яткоохоронна робота в закладах загальної середньої освіти» [24], автор наукової статті «Науковець починається зі школи» [25] та інших ґрунтовних праць і публікацій.

Життєвий ювілей Віктора Степановича – це свято й наукової та краєзнавчої Вінниччини, оскільки В. С. Прокопчук – учасник багатьох наукових форумів, що їх проводять науковці та дослідники малої батьківщини Вінницької області, доповідач та автор (співавтор) статей, що стосуються історії, відомих особистостей Східного Поділля [26], [27], [28], [29], [30], [31].

Загалом, Віктор Степанович Прокопчук – автор понад 600 наукових праць, з них 13 монографій, 7 навчальних і навчально-методичних посібників. Учасник понад 100 міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних та краєзнавчих конференцій, симпозіумів, круглих столів, вісьмох Подільських історико-краєзнавчих конференцій [18, с. 181].

Для краєзнавчого активу Вінниччини – він взірець і мудрий навчитель.

Своєю активною працею Віктор Степанович Прокопчук, безумовно, поповнив краєзнавчі здобутки поділезнавства, зробив добру справу, оскільки незабутній Герой України, фундатор вітчизняного краєзнавства академік П. Т. Тронько неодноразово наголошував, що саме краєзнавство є безцінною скарбницею збереження історичного досвіду багатьох поколінь, всього того найкращого, що витримало випробування часом у сфері

матеріальної та духовної культури, завжди було міцним фундаментом історичної пам'яті, формою залучення широких кіл громадськості до пізнання рідного краю як складової частини багатовікової історії Батьківщини, проявом активності мас у виявленні, збереженні і примноженні історико-культурної спадщини народу, що саме через творче натхнення, безкорисливий пошук ентузіастів найбільше виявляється духовна потреба людей – інтерес до історії рідного краю, котра виховує і примножує патріотичні почуття. Тому плекати історію своєї малої батьківщини – завжди почесно і відповідально.

Через любов до краєзнавства став відомим науковцем: у 1994 р. захистив кандидатську дисертацію «Краєзнавство на Поділлі у XIX–XX ст.», а в 2009 р. – докторську – «Інституціоналізація краєзнавчого руху Правобережної України в 20-х рр XX – на початку XXI ст.» (науковий керівник і консультант Герой України, академік НАН України П. Т. Тронько). У 2011 р. став професором. Академік Української академії історичних наук, Заслужений працівник освіти України (1993), Почесний краєзнавець України (1994), Почесний краєзнавець Хмельниччини (2019). Лауреат Всеукраїнської краєзнавчої премії імені Героя України академіка Петра Тронька (2013). Нагороджений також Подяками та Почесними грамотами НСКУ, п'ятьма Почесними грамотами МОН України, знаком «Відмінник освіти України» (1990), медаллю «Петро Могила» (2008), хмельницькими обласними преміями ім. Ю. Й. Сіцінського (2004) та імені академіка І. С. Винокура (2015) в галузі науково-краєзнавчої діяльності, Всеукраїнською премією імені Михайла Петренка (2018), Почесною відзнакою Українського Фонду культури «За подвижництво в культурі» (2017) та ін. Обирався членом правління Національної спілки краєзнавців України (1991 – 2017), заступником голови Хмельницької обласної організації НСКУ (2008 – 2022), з 2018 р. – почесний голова Дунаєвецької територіальної організації НСКУ [18]. На всіх посадах заявив про себе як про висококваліфікованого «інженера людських душ» – педагога, потужного, талановитого науковця-дослідника, невтомного літописця рідного краю. Розвиток сучасного історичного краєзнавства на теренах нашого краю нерозривно пов'язаний з його ім'ям.

Суспільні трансформації в умовах війни росії проти України: виклики часу і завдання краєзнавців

Тож нехай й надалі не забуває віршову настанову Олександра Олеся: «Хто зберіг любов до краю і не зрікся роду, той ім'ям не вмре ніколи в спогадах народу». Побажаймо ж йому міцного здоров'я, творчого довголіття. Хай і наступні роки будуть наповнені світлом вагомих здобутків і нових звершень, радістю спілкування, самовідданого служіння освіті, краєзнавству, історії.

Список використаних джерел та літератури:

1. Леся Українка. Зібрання творів у 12 тт. К.: Наукова думка, 1975. Т. 1. С. 92.
2. Прокопчук В. С. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність. К.: Рідний край, 1995. 204 с.; *Прокопчук В. С. Краєзнавство на Поділлі: історія і сучасність / 2-е вид., доповн. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2014. 312 с.*
3. Прокопчук В. С. Під егідою Українського комітету краєзнавства. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2006. 312 с.
4. Прокопчук В. С. Історичне краєзнавство Правобережної України 30-х років ХХ – початку ХХІ ст.: від репресій, занепаду – до відродження, розквіту. Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2005. 600 с.
5. Прокопчук В. С. Інституціоналізація краєзнавчого руху Правобережної України 20-х років ХХ – початку ХХІ ст.: Моногр. Кам'янець-Подільський, 2009. 600 с.
6. Прокопчук В. С. Творчі історії Подільського краю. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д. Г., 2021. 552 с.
7. Прокопчук В. С., Телячий Ю. В. Лисець : історико-краєзнавчий нарис. К.: Рідний край, 1998. 96 с.
8. Прокопчук В. С. Дунаєвський районний архів: монографія. Дунаївці; Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 200 с.
9. Прокопчук В. С. Дунаєвщина: край і люди: історичний нарис: монографія. Дунаївці; Кам'янець-Подільський, 2013. 235 с.
10. Краєзнавець Хмельниччини. Науково-краєзнавчий збірник / [гол. ред. Л. В. Баженов]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. Випуск 6. С. 141.
11. Прокопчук В. С. Йосип Ролле – краєзнавець Поділля // Поляки в Хмельниччині: погляд крізь віки : наук. зб. Хмельницький, 1999. С. 495–506.
12. Прокопчук В. С., Пенгюк Б. М. Краєзнавець Поділля священносповідник Іоанн Шипович. *Краєзнавець Хмельниччини : науково-краєзнавчий збірник* / [голова редколегії Ю. В. Телячий; відповідальний редактор В. С. Прокопчук, В. Р. Адамський та ін.], Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип. 15. С. 99–107.
13. Прокопчук В. С. Золота зірка полковника М. П. Бараболька. *Краєзнавець Хмельниччини : науково-краєзнавчий збірник* / [голова редколегії Л. В. Баженов]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. Вип. 8. С. 89–93.
14. Прокопчук В. С. Учений, педагог, краєзнавець (до 60-річчя доктора філологічних наук В. П. Мацька). *Краєзнавець Хмельниччини : науково-краєзнавчий збірник* / [голова редколегії Л. В. Баженов]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. Вип. 3. С. 118–128.

15. Прокопчук В. С. Юрій Васильович Телячий – голова Хмельницької ОО НСКУ. *Краснавець Хмельниччини : науково-красназничий збірник* / [голова редколегії Ю. В. Телячий; відповідальний редактор В. С. Прокопчук, В. Р. Адамський та ін.]. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2022. Вип. 14. С. 33–35.

16. Прокопчук В. С. Академік НАН України П. Т. Тронько і Хмельниччина. *Краснавець Хмельниччини : науково-красназничий збірник* / [голова редколегії Ю. В. Телячий; відповідальний редактор В. С. Прокопчук, В. Р. Адамський та ін.]. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2023. Вип. 15. С. 111–118.

17. Прокопчук Віктор, Осецький Йосип. Краснавеці Дунаєвщини у протистоянні фальсифікаціям історичної правди. *Краснавець Хмельниччини : науково-красназничий збірник* / [голова редколегії Ю. В. Телячий; відповідальний редактор В. С. Прокопчук, В. Р. Адамський та ін.]. Хмельницький: ХОО НСКУ, 2024. Вип. 17. На пошану голови Національної спілки красназничів України професора Олександра Реєнта. С. 106–118.

18. Віктор Степанович Прокопчук. *На службі української науки і красназництва: біобібліографічний довідник членів Хмельницької обласної організації Національної спілки красназничів України* / упорядники: Баженов Л. В., Прокопчук В. С., Телячий Ю. В. – Хмельницький, 2023. Вип. 1. С. 181–182.

19. Прокопчук В. С. Шкільне красназництво: навчальний посібник. К.: Видавництво «Кондор», 2011. 338 с.

20. Михайлик А. О. Рец. на: Прокопчук В. С. Шкільне красназництво : навчальний посібник. – К.: Видавництво «Кондор», 2011. *Краснавець Хмельниччини : науково-красназничий збірник* / [голова редколегії Л. В. Баженов]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. Вип. 3. С. 161.

21. Баженов Л. В., Прокопчук В. С. Історія становлення і розвитку красназництва в Україні. *Основи красназництва: підручник для студентів закладів вищої освіти* / НАН України, Національна спілка красназничів України; за ред. О. П. Реєнта; вид. 2-ге, доп. Київ, 2021. С. 52–101.

22. Прокопчук В. С. Освіта Дунаєвщини: від перших шкіл – до суспільства знань: монографія. 2018. 412 с.

23. Прокопчук В. С., Комарніцький О. Б. Від університету педагогічного – до університету національного (2001–2011 рр.): Дослідження. Документи. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет ім. І. Огієнка, 2011. 680 с.

24. Прокопчук В. С., Грищенко А. П. Пам'яткоохоронна робота в закладах загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник. 2-е вид., доповн. Суми: ФОП Цьома С. П., 2021. 136 с.

25. Прокопчук В. С. Науковець починається зі школи // *Краснавець Хмельниччини: науково-красназничий збірник* / [голова редколегії Л. В. Баженов]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2011. Вип. 2. С. 144–149.

26. Прокопчук В. С. Могилівщина у 1929-му «переломному» році (за матеріалами газети «Червоний кордон»). *Третя Могилів-Подільська науково-красназничая конференція* / Ред. колегія: Л. В. Баженов (відп. редактор), П. П. Брицький, Г. І. Денисиш, В. В. Войтович (відповід. секретар), Ю. А. Зінько, В. С. Прокопчук та ін. Могилів-Подільський, Кам'янець-Подільський: Оіом, 2009. С. 260–272.

Суспільні трансформації в умовах війни росії проти України: виклики часу і завдання краєзнавців

27. Прокопчук В. С., Брицький П. П. Окупаційна політика румунської влади на території «Трансністрії». *П'ята Могилів-Подільська науково-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 16-17 жовтня 2015 р., м. Могилів-Подільський / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Л. В. Баженов (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), В. В. Войтович (відп. секретар), П. П. Брицький, В. С. Прокопчук, І. М. Романюк. Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2015. С. 247-257.*

28. Прокопчук В. С., Пентюк Б. М. Подвижники духовного служіння з родини Северіана Дложевського із Шендерівки. *Сьома Могилів-Подільська науково історико-краєзнавча конференція / Матеріали конференції, 6 - 7 жовтня 2023 р., м. Могилів-Подільський / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), О. М. Завальнюк (співголова), Ю. А. Зінько (співголова), В. В. Войтович (відп. секретар), Г. І. Денисик, С. М. Єсюнін, К. В. Завальнюк, Ю. С. Степанчук. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2023. С. 191-201.*

29. Прокопчук В. С. Дунасвеччина в роки національно-визвольної боротьби українського народу середини XVII ст. *Поділля в роки Української національної революції середини XVII століття: Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції, приуроченої 370-й річниці героїчної оборони Вінниці на чолі з полковником Іваном Богунюм. Вінниця, 4 березня 2021 р. / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), Ю. С. Степанчук (співголова), А. К. Лисий (секретар), О. Ю. Антонюк, О. І. Гуржій та ін. Вінниця: ПП Балюк І. Б., 2021. С. 162-171.*

30. Прокопчук В. С. На вівтар української незалежності. *Українська незалежність: тернистий шлях державотворення / Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції, приуроченої 30-річчю незалежності України. Вінниця, 21 серпня 2021 р. / Ред. колегія: С. Д. Гальчак (голова), В. М. Паламарчук (співголова), Ю. С. Степанчук (секретар), І. Б. Балюк, А. К. Лисий, В. С. Прокопчук, Ф. Х. Шевчук. - Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2021. - С. 157-173.*

31. Прокопчук Віктор, Пентюк Борис. Славетний з духовного стану (до 190-річчя від дня народження поета Степана Руданського). *Краєзнавство, 1 (126). 2024. С. 87-93.*

*Вадим Григоренко,
Олександр Григоренко,
м. Хмельницький*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ ВИДАТНОГО СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИКА ПРОФЕСОРА В. С. ПРОКОПЧУКА

В статті аналізується життєвий і науковий шлях знакової постаті новітньої історії України, доктора історичних наук, професора, видатного сучасного українського історика В. С. Прокопчука. Акцентується увага на його дослідженнях стосовно історико-краєзнавчої тематики та громадсько-політичній і культурно-освітній діяльності.